

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/60/2018
Identifikačné číslo spisu: 7508203478
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Ladislav Górasz
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7508203478.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Poľnohospodárske družstvo „Mier“ so sídlom v Nižnej Myšli v likvidácii, IČO: 00 193 887, zastúpeného JUDr. Jozefom Váškom, advokátom so sídlom v Košiciach, Szakkayho 1, proti žalovanej Obci Nižná Myšľa, IČO: 00 324 493, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Ján Tokár, spol. s r.o. so sídlom v Košiciach, Werferova 1, za ktorú koná advokát a konateľ JUDr. Ján Tokár, o zaplatenie 10.377,81 eur s príslušenstvom, ktorý spor bol vedený na Okresnom súde Košice - okolie, pod sp.zn. 15C/164/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. apríla 2017 sp.zn. 1Co/171/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 12. apríla 2017 sp.zn. 1Co/171/2016
z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 12. apríla 2017 sp.zn. 1Co/171/2016 potvrdil odvolaním žalobcu napadnutý rozsudok Okresného súdu Košice-okolie z 10. decembra 2015 č.k. 5C/164/2008-264, ktorým bola zamietnutá žaloba, ktorou žalobca požadoval, aby súd rozhodol o splnení povinnosti žalovanou zaplatiť mu 10 377,81 eur spolu s príslušenstvom.

2. Proti rozsudku odvolacieho súdu žalobca podal dovolanie dôvodiac, že v konaní odvolacieho súdu došlo k vade podľa § 420 písm. c/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Podľa žalobcu spočíva vyčítaná vada konania v tom, že odvolací súd síce mu doručil vyjadrenie žalovanej k jeho odvolaniu proti rozsudku súdu prvej inštancie, neumožnil mu ale, aby sa k vyjadreniu žalovanej mohol vyjadriť najneskôr v lehote desať dní od doručenia. Totižto vyjadrenie žalovanej, podané ešte 18. februára 2016, bolo mu doručené odvolacím súdom (aj to bez výzvy alebo poučenia o možnosti vyjadriť sa k nemu) až 11. apríla 2017. Dňa 21. apríla 2017, teda v lehote do 10 dní, podal osobne na odvolacom súde vyjadrenie k vyjadreniu žalovanej a legitímne teda očakával, že jeho vyjadrenie bude doručené žalovanej. Na jeho prekvapenie mu ale bol 16. mája 2017 doručený rozsudok odvolacieho súdu, ktorý bol vyhlásený 12. apríla 2017, teda deň po tom, ako mu bolo doručené vyjadrenie žalovanej.

Podľa žalobcu boli postupom odvolacieho súdu, ktorý mu len formálne („aby sa nepovedalo“) doručil vyjadrenie žalovanej bez toho, aby mu bolo umožnené náležite reagovať na argumentáciu v ňom, hrubo porušené jeho procesné práva, najmä jeho ústavou garantované právo ako strany sporu na súdnu ochranu a na spravodlivý proces a aj princípy kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní.

3. Žalovaná navrhla dovolanie žalobcu „zamietnuť“, pretože žalobca nebol poškodený na jeho procesných právach. Keďže odvolanie a vyjadrenie k nemu boli podané ešte v čase účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej iba „O.s.p.“), súd prvej inštancie postupoval podľa ustanovenia § 209a ods. 1 uvedeného procesného kódexu, podľa ktorého len čo všetkým účastníkom uplynula lehota na podanie odvolania a vyjadrenia k odvolaniu, súd prvého stupňa mal predložiť vec bez zbytočného odkladu odvolaciemu súdu. Žalovaná ďalej argumentovala, že ak teda súd prvej inštancie postupoval po podaní odvolania správne, účinok jeho procesných úkonov ostal zachovaný (justifikácia účinkov procesných úkonov). Pokiaľ teda žalobca v dovolaní tvrdí, že povinnosť určenú v ustanovení § 374 ods. 1 CSP mal splniť odvolací súd, robí tak účelovo, bez opory v platnom práve. Naostatok jej vyjadrenie k odvolaniu žalobcu neobsahovalo žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa žalobca nemohol vyjadriť v predchádzajúcom konaní.

4. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej poprel opodstatnenosť tvrdení žalovanej.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 ods. 1 CSP) a na to oprávnenou osobou (§ 424 CSP) riadne zastúpenou (§ 429 ods. 1 CSP), skúmajúc najprv splnenie podmienok prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t.j. existencia niektorej z tzv. zmätočnosťných väd uvedených v tomto ustanovení, znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

6. Zo spisu súdu prvej inštancie vyplýva, že žalovaná sa vyjadrila k odvolaniu žalobcu v procesnom úkone zo 16. februára 2015, ktorý bol doručený súdu prvej inštancie 18. februára 2016 (viď č.l. 277 až 281 spisu). Súd prvej inštancie vyjadrenie žalovanej k odvolaniu žalobcovi nedoručil a vec 8. apríla 2016 predložil odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní. Predseda senátu odvolacieho súdu spolu s pokynom daným kancelárii 5. apríla 2017, aby oznámila stranám miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli v deň 12. apríl 2017, dal aj pokyn na doručenie vyjadrenia žalovanej k odvolaniu zástupcovi žalobcu (č.l. 287 spisu). Podľa doručenky pripojenej k ostatne označenému číslo listu, zástupca žalobcu prevzal zásielku obsahujúcu vyjadrenie žalovanej 11. apríla 2017, t.j. deň pred verejným vyhlásením rozsudku odvolacieho súdu.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V okolnostiach prípadu bolo teda úlohou dovolacieho súdu posúdiť, či procesným postupom odvolacieho súdu pri doručovaní vyjadrenia žalovanej k odvolaniu nebolo žalobcovi znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dospel k záveru, že žalobca dôvodne vytýka odvolaciemu súdu existenciu tejto procesnej vady.

9. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť (a zároveň dôvodnosť) dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením

súdnej ochrany práva.

10. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania vecí pred súdom je zásada rovnosti strán sporu a „rovnosti zbraní“. V procesnoprávnej rovine predstavuje princíp rovnosti sporových strán základný postulát, podľa ktorého žiadna zo strán nemá vo vzťahu k protistrane iné než rovnocenné postavenie. Z tohto aspektu sa prejavuje princíp rovnosti sporových strán podľa čl. 6 CSP ako tzv. rovnosť zbraní judikovaná ESLP (k tomu pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha, C. H. Beck, 2016, s. 44-45).

11. Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa k všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

12. Dovolací súd už v rozhodnutí sp.zn. 3Cdo/156/2014 (publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 8/2016) uviedol, že nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou je, že mu bude vytvorená procesná možnosť vyhotoviť svoje stanovisko tak, aby mal dostatok času na jeho prípravu. Podľa názoru dovolacieho súdu, vychádzajúceho z ustanovení vtedy účinného Občianskeho súdneho poriadku, ktorý výslovne neupravoval lehotu na vyjadrenie odvolateľa na repliku iného účastníka, za čas, ktorý umožňoval dostatočnú prípravu účastníka, bolo treba považovať „najmenej päť dní“, a teda súd mal doručovať odvolateľovi vyjadrenie k odvolaniu tak, aby medzi dorúčením vyjadrenia odvolateľovi a rozhodnutím odvolacieho súdu neuplynul čas kratší ako päť dní. Vyššie uvedený judikát tiež konštatoval, že v súlade s princípom „rovnosti zbraní“ každý účastník konania musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a žiadny z nich nesmie mať podstatnú výhodu voči inému účastníkovi. V súlade s právom na kontradiktórne konanie musia mať účastníci konania príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i oboznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené, s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim. Predmetný judikát tiež poukázal na to, že Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančínková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. ESLP v tomto rozsudku dospel k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nevyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. ESLP v tomto rozsudku síce výslovne neuviedol, v akej lehote má byť vyjadrenie k odvolaniu doručené odvolateľovi, zo samej podstaty argumentácie ESLP ale vyplýva, že nevyhnutným je nielen to, aby sa odvolateľ mal možnosť oboznámiť s obsahom vyjadrenia protistrany k jeho odvolaniu, ale (zároveň) to, aby mal možnosť účinne vyjadriť sa v čase pred rozhodnutím odvolacieho súdu. Nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou teda je, že mu bude vytvorená procesná možnosť vyhotoviť svoje stanovisko tak, aby mal dostatok času na jeho prípravu.

13. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu aj naďalej (t.j. aj po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok) nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou je, že mu súd na toto vyjadrenie poskytne primeranú lehotu. Civilný sporový poriadok, na rozdiel od Občianskeho súdneho poriadku, zrejme sledujúc účel, aby konanie prebiehalo bez zbytočných prieťahov a spis bol predložený odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní čo najskôr, upravil lehoty, v ktorých subjekty môžu uplatniť svoje právo vyjadriť sa k odvolaniu a k ďalším vyjadreniam protistrany.

14. Podľa § 373 ods. 3 CSP odvolanie doručí súd prvej inštancie ostatným subjektom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve ich, aby sa k odvolaniu vyjadrili, a určí na vyjadrenie lehotu nie kratšiu ako desať dní. Podľa § 374 ods. 1 CSP súd prvej inštancie doručí odvolateľovi vyjadrenie k odvolaniu a umožní mu vyjadriť sa k nemu najneskôr v lehote desať dní od doručenia. Podľa § 374 ods. 2 CSP k vyjadreniu odvolateľa podľa odseku 1 môže protistrana podať vyjadrenie v lehote desať dní od jej doručenia.

15. Citované ustanovenia teda rozdielne (podľa dovolacieho súdu dosť nejasne) upravujú lehoty, v ktorých subjekty môžu uplatniť svoje práva. Kým k odvolaniu odvolateľa (ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej) sa môžu ostatné subjekty vyjadriť v lehote „nie kratšej ako desať dní“, pri ďalších vyjadreniach súd má umožniť subjektom, aby sa vyjadrili „najneskôr v lehote desať dní od doručenia“, resp. aby ho podali „v lehote desať dní od jej doručenia“.

16. Keďže v danej veci je vytýkaný odvolaciu súdu jeho procesný postup pri doručovaní vyjadrenia žalovanej k odvolaniu žalobcu, bolo úlohou dovolacieho súdu vyložiť ustanovenie § 374 ods. 1 CSP a posúdiť, či postupom odvolacieho súdu bolo znemožnené žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Podľa dovolacieho súdu je ustanovenie § 374 ods. 1 CSP pomerne nejasné, keď ukladá súdu prvej inštancie, aby umožnil odvolateľovi vyjadriť sa k vyjadreniu k jeho odvolaniu najneskôr (v poslednej novej časovej hranici) v lehote desať dní od doručenia a ako také môže byť vyložené rozdielne, napr. tak, že súd môže umožniť, aby sa vyjadril k vyjadreniu druhej strany aj v lehote kratšej ako desať dní. Taký výklad by ale bol podľa názoru dovolacieho súdu nesprávny a viedol by k obmedzeniu procesných práv odvolateľa v porovnaní s právami protistrany, ktorá môže podľa § 374 ods. 2 CSP podať ďalšie vyjadrenie „v lehote desať dní od jeho doručenia.“

18. Podľa Čl. 3 ods. 1 CSP každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.“

19. Majúc na zreteli vyššie uvedené možno podľa názoru dovolacieho súdu vyložiť ustanovenie § 374 ods. 1 CSP len tak, že súd má doručovať odvolateľovi vyjadrenie protistrany k jeho odvolaniu tak, aby medzi dorúčením vyjadrenia odvolateľovi a rozhodnutím odvolacieho súdu neuplynul čas kratší ako desať dní. Iba takýto výklad považuje dovolací súd za súladný s požiadavkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou tak, aby mal dostatok času na jeho prípravu (k tomu pozri aj rozhodnutie dovolacieho súdu z 19. januára 2017 sp.zn. 3Cdo/216/2016).

20. Dovolací súd so zreteľom na to konštatuje, že odvolací súd v danej veci nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (viď § 420 písm. f/ CSP).

21. K argumentácii žalovanej vo vyjadrení k dovolaniu vyúsťujúcej do záveru, že vyjadrenie k odvolaniu v podstate ani nebolo potrebné doručiť žalobcovi, resp. že jej vyjadrenie ani neobsahovalo nové skutočnosti alebo argumenty, dovolací súd len poukazuje na bod 10. tohto uznesenia a niektoré z množstva svojich skorších rozhodnutí (napr. uznesenie z 21. októbra 2010 sp.zn. 4Cdo 141/2010, uznesenie z 9. novembra 2010 sp.zn. 5Cdo 200/2010, uznesenie z 18. augusta 2016, sp.zn. 6Cdo 311/2015 a ďalšie).

22. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcu je nielen prípustné, ale tiež dôvodné, lebo spočíva v nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP).

23. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

24. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

25. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.